

آیا سجده بر نجاسات، جایز است؟

سوال کننده : سلیمان امیری

توضیح سؤال :

اهل سنت بر ما خرده می گیرند که چرا شما بر مهر سجده می کنید، ما شنیده ایم که برخی از علمای آن ها حتی سجده بر نجاست را، نیز جایز می دانند، لطف کنید مدرک این مطلب را برای بنده ارسال کنید.

پاسخ :

متأسفانه بسیاری از اوقات دیده می شود که بر شیعیان خرده می گیرند که چرا شما بر مهر سجده می کنید ، این کار شما شرك است، نمازتان باطل است و ...
اما جالب است بدانید که برخی بزرگان و دانشمندان مشهور آن ها حتی سجده بر نجاسات را نیز جایز دانسته اند.

ابو حنیفه : سجده بر بول جایز است

طحاوی حنفی در کتاب مختصر اختلاف العلماء به نقل از ابوحنیفه می نویسد:

في النجاسة موضع القدمين أو السجود

بشر بن الوليد عن أبي يوسف عن أبي حنيفة إذا كان في موضع قدميه بول أكثر من قدر الدرهم فصلاته فاسدة ولا تفسد عليه في موضع السجود .

در باره نجاست جای پا و سجده گاه:

بشر بن ولید از ابویوسف از ابوحنیفه نقل کرده که اگر در جای دو پا (در هنگام نماز)، بیش از یک درهم، ادرار وجود داشته باشد، نمازش باطل می شود؛ ولی اگر همین نجاست در محل سجده باشد، نماز باطل نمی شود.

الطحاوي الحنفي، ابو جعفر أحمد بن محمد بن سلامة (متوفای 321هـ) // الجصاص، مختصر اختلاف العلماء، ج 1، ص 261، تحقیق: د. عبد الله نذیر أحمد، ناشر: دار البشائر الإسلامية - بیروت، الطبعة: الثانية، 1417هـ

شرح حال طحاوی :

علامه شمس الدین ذهبی در باره طحاوی می نویسد:

الطحاوي الإمام العلامة الحافظ الكبير محدث الديار المصرية و فقيها أبو جعفر أحمد بن محمد بن سلامة بن سلمة بن عبد الملك الأزدي الحجري المصري الطحاوي الحنفي صاحب التصانيف من أهل قرية طحا من أعمال مصر مولده في سنة تسع وثلاثين ومئتين...

وبرز في علم الحديث وفي الفقه وتفقه بالقاضي أحمد بن أبي عمران الحنفي وجمع وصنف...

ذکره أبو سعید بن یونس فقال عداده في حجر الأزد وكان ثقة ثبتا فقيها عاقلا لم يخلف مثله ثم ذكر مولده وموته.

أخبرنا الشيخ أبو إسحاق في طبقات الفقهاء قال وأبو جعفر الطحاوي انتهت إليه رئاسة أصحاب أبي حنيفة بمصر ...

طحاوی، پیشوا، علامه، حافظ بزرگ و حدیث شناس دیار مصر و فقیه آن ها بود، چندین تألیف داشت، اهل قریه طحا از اطراف مصر بود، در سال 239هـ به دنیا آمد.

در علم حدیث و فقه تبحر داشت، و نزد احمد بن ابی عمران حنفی تحصیل کرد، و به جمع آوری و نوشتن کتاب پرداخت.

ابوسعید بن یونس نام او را آورده و گفته: او مورد اعتماد و اطمینان، دانشمند و عاقل بود، کسی همانند او نیامده است. شیخ ابواسحاق در طبقات الفقها گفته: ریاست پیروان ابوحنیفه در مصر به طحاوی می رسید...
الذهبي الشافعي، شمس الدين ابو عبد الله محمد بن أحمد بن عثمان (متوفاي 748 هـ)، سير أعلام النبلاء، ج15، ص27، تحقيق: شعيب الأرنؤوط، محمد نعيم العرقسوسي، ناشر: مؤسسة الرسالة - بيروت، الطبعة: التاسعة، 1413هـ.

ابوحنيفه : وجود نجاست در محل سجده اشكالي ندارد !

علاء الدين بخاري در كشف الأسرار از ابو يوسف، مشهورترین شاگرد ابوحنيفه از ابوحنيفه نقل می کند که:
روي أبو يوسف عن أبي حنيفة رحمهما الله أن النجاسة في موضع السجود لا تمنع عن الجواز.
ابويوسف از أبي حنيفة نقل کرده است که: وجود نجاست در محل سجده، از جایز بودن سجده بر آن جلوگیری نمی کند.
البخاري، علاء الدين عبد العزيز بن أحمد (متوفاي 730 هـ)، كشف الأسرار عن أصول فخر الإسلام البزدوي، ج2، ص490، تحقيق: عبد الله محمود محمد عمر، ناشر: دار الكتب العلمية - بيروت - 1418هـ - 1997م.

شرح حال عبد العزيز بخاري :

عبد العزيز بن أحمد بن محمد البخاري الإمام البحر في الفقه والأصول تفرقه علي عمه الإمام محمد النايمرغي من تصانيفه شرح أصول الفقه للبزدوي و...
عبد العزيز بن احمد بخاري، پیشوا و دریایی در فقه و اصول بود، نزد عموش امام محمد نایمرغي تحصیل کرد، از نوشته های شرح اصول فقه بزدوي و ... بود .
القرشي الحنفي، أبو محمد عبد القادر بن أبي الوفاء محمد بن أبي الوفاء (متوفاي 775 هـ)، الجواهر المضية في طبقات الحنفية، ج1، ص317، رقم: 846، ناشر: مير محمد كتب خانه - كراتشي

حنفيان : نجاست کم ، در هر جائي از محل نماز باشد ، اشكال ندارد :

علاء الدين كاشاني حنفي مي نويسد:

وَإِنْ كَانَتْ النَّجَاسَةُ فِي مَكَانِ الصَّلَاةِ فَإِنَّ كَانَتْ قَلِيلَةً تَجُوزُ عَلَيَّ أَيِّ مَوْضِعٍ كَانَتْ لِأَنَّ قَلِيلَ النَّجَاسَةِ عَفْوٌ فِي حَقِّ جَوَازِ الصَّلَاةِ عِنْدَنَا عَلَيَّ مَا مَرَّ وَإِنْ كَانَتْ كَثِيرَةً فَإِنَّ كَانَتْ فِي مَوْضِعِ الْيَدَيْنِ وَالرُّكْبَتَيْنِ تَجُوزُ عِنْدَ أَصْحَابِنَا الثَّلَاثَةَ وَعِنْدَ زُفَرٍ وَالشَّافِعِيِّ لَا تَجُوزُ وَجْهٌ قَوْلُهُمَا أَنَّهُ أَدَّى رُكْنَاً مِنْ أَرْكَانِ الصَّلَاةِ مَعَ النَّجَاسَةِ فَلَا يَجُوزُ.

و اگر نجاست در مکان نماز باشد؛ اگر نجاست کم (تر از درهم) باشد، در هر جای از محل نماز باشد، نماز خواند در آن جایز است؛ چرا که کم بودن نجاست از نظر ما در باره جواز خواندن نماز بخشیده شده است؛ اما اگر زیاد باشد، اگر در محل قرار گرفتن دو دست و زانوها باشد، از دیدگاه همکیشان سه گانه ما (ابوحنیفه، ابویوسف و محمد شیبانی) اشکالی ندارد و می شود بر آن نماز خواند؛ اما از دیدگاه زُفر (شاگرد دیگر ابوحنیفه) و شافعی جایز نیست، دلیل آن ها این است که این شخص یکی از ارکان نمازش را با نجاست انجام داده است؛ پس جایز نیست.

الكاشاني الشافعي الحنفي، علاء الدين أبي بكر بن مسعود بن احمد الملقب بملك العلماء (متوفاي 587 هـ)، بدائع الصنائع في ترتيب الشرائع، ج1، ص82، ناشر: دار الكتاب العربي - بيروت، الطبعة: الثانية، 1982م.

شرح حال كاشاني:

أبو بكر بن مسعود بن أحمد الكاشاني علاء الدين ملك العلماء ... وكان للكاشاني وجهة وخدمة وشجاعة وكذا قال ابن العديم

سمعت قاضي العسكر يقول قدم الكاشاني دمشق فحضر إليه الفقهاء وطلبوا منه الكلام فعينوا مسائل كثيرة فجعل يقول ذهب إليها من أصحابنا فلان وفلان فلم يزل كذلك حتي أنهم لم يجدوا مسألة إلا وقد ذهب إليها واحد من أصحاب أبي حنيفة فأنقض المجلس ولم يتكلموا معه.

ابوبكر بن مسعود بن احمد كاشاني علاء الدين، ملك العلماء ... كاشاني داراي جاىگاه و صاحب خدم و شجاع بود ؛ ... از قاضي عسكر شنيدم كه مي گفت كاشاني به دمشق آمد و فقهاء نيز حاضر شده و از او خواستند سخن بگويند ؛ مسائل بسياري را مطرح كردند اما هر مساله اي را كه مطرح كردند، او در پاسخ نظر علماي حنفي را مانند آنان بيان كرد ؛ هيچ مساله اي نبود مگر اينكه اصحاب ابوحنيفه در مورد آن فتوا داده بود ! به همين سبب مجلس آرام شده و ديگر از او سوالي نكردند !
السودوني، أبو الفداء زين الدين قاسم بن قطلوبغا (متوفاي879هـ)، تاج التراجم، ج1، ص328، تحقيق: محمد خير رمضان يوسف، ناشر: دار القلم - دمشق / سوريا، الطبعة: الأولى، 1413هـ - 1992م .

حال از علمای اهل سنت سؤال می کنیم :

کدام بهتر است ؛ سجده بر تربت سید الشهداء علیه السلام ، یا سجده بر نجاسات ؟

موفق باشید

گروه پاسخ به شبهات

مؤسسه تحقیقات حضرت ولی عصر (عج)